

KATEDRA HISTORIE

POSUDEK NA MAGISTERSKOU DIPLOMOVOU PRÁCI

Autor: Bc. Daniela Červenková

Titul: Prezentace náboženství v současných českých učebnicích dějepisu, přírodopisu a občanské výchovy

Rok: 2023

Počet stran (příloh): 289 (0)

Vedoucí práce: doc. Mgr. Radmila Prchal Pavlíčková, Ph.D.

Oponent: Mgr. Jitka Kohoutová, Ph.D.

Hodnotící kritéria

Hodnocení

Volba tématu, originalita, přínos:

 A

Magisterská diplomová práce Daniely Červenkové si klade za cíl porovnat zpracování tématu náboženství v učebnicích určených pro druhý stupeň základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií. Téma jako takové zapadá do současných trendů badání, neboť analýzy učebnic jsou již po nějakou dobu předmětem výzkumu nejen odborníků z oboru, ale také kvalifikačních prací. Autorka ve své práci prokazuje dobrou orientaci v již provedeném výzkumu, v předkládaném textu ho shrnuje a rovněž vymezuje, v čem je její práce nová oproti již provedeným analýzám. Osobně velmi oceňuji, že autorka porovnávala učebnice tří různých předmětů, a to dějepisu, občanské výchovy a přírodopisu. Autorka učebnice analyzovala izolovaně po jednotlivých předmětech a ročnících (a to i v závěru, kde opět provádí shrnutí po předmětech), a tedy jestli bych měla něco doporučit, bylo by to provedení obecnějšího zhodnocení místa náboženství v českých učebnicích, které by šlo napříč jednotlivými předměty.

Práce s prameny, kritika a interpretace:

 B

Daniela Červenková prostudovala celkem 26 učebnic, což je vzorek velmi rozsáhlý a pro podobnou práci nadstandardní. Jak už bylo uvedeno dříve, jedná se o učebnice určené pro tři předměty a vydané dvěma nakladatelstvími (a to konkrétně Fraus a Nová škola). Autorka zde odvedla velmi poctivou práci. S učebnicemi pracuje velmi systematicky, na začátku kapitoly, která se věnuje danému předmětu, učebnice vždy představuje a popisuje jejich strukturu. Ve své analýze si všímá detailů, které pečlivě zaznamenává, zkoumá nejen texty a jejich obsah, ale také obrazový materiál a grafické zpracování. Text však bohužel někdy sklouzává k přílišné a trochu zbytečné popisnosti. V rámci každého předmětu je vždy nejprve provedena obecná obsahová analýza učebnic a poté autorka postupuje po jednotlivých ročnících, kdy v rámci každého ročníku popíše nejprve učebnici(-e) nakladatelství Fraus a následně nakladatelství Nová škola, přičemž na závěr každé podkapitoly je provedeno dílčí shrnutí. Po analýze všech ročníků následuje další shrnutí a vzájemná komparace učebnic z obou nakladatelství. V závěrečné části analýzy pro každý předmět se pak autorka zaměřuje na jednotlivá témata, která se vážou k náboženství a která v předcházející části při popisu učebnic identifikovala. Zvolený postup je na jednu stranu sice logický, zároveň ale vede k častému opakování již konstatovaného a text se tak zejména v některých částech stává redundantním.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie:A

V práci se sekundární literaturou neshledávám žádné zásadní problémy. Daniela Červenková prostudovala úctyhodné množství sekundární literatury – provedla analýzu dosavadního stavu bádání o daném tématu a literaturu také představila. Z hlediska komplexnosti bibliografie jistě stojí za povšimnutí, že autorka pracovala i se všemi důležitými dokumenty, které se k tématu vztahují – Rámcové vzdělávací programy, zákonné úpravy vzdělávacích strategií, postavení církve v české společnosti, právní ukotvení lidských práv a náboženské tolerance atd. V neposlední řadě se autorka také věnovala místu náboženství v českém školství a vztahu církve a školství v českých zemích od 17. století, přičemž i k tomuto tématu si nastudovala odpovídající literaturu.

Metodologie a argumentace:A

Předkládaná diplomová práce je nebývale obsáhlá, v počtu stran odpovídá spíše práci dizertační než magisterské. Oceňuji, že autorka věnovala své kvalifikační práci velké množství času a předložila text takového rozsahu – což platí nejen o počtu stran, ale také o množství analyzovaných učebnic a v neposlední řadě o kontextuálním ukotvení celého tématu. První polovina práce, která předchází vlastní analýze učebnic, totiž nabízí velmi pečlivě a detailně zpracovaný rámec analýzy. Autorka se zde zabývá jak současným výzkumem učebnic, tak také místem náboženství v současné školní legislativě a v českém školství (jak v tom současném, tak v tom minulém). Drobnou rezervu však vidím v důslednějším propojení první a druhé poloviny předkládané diplomové práce – konkrétně u kapitol věnovaných vztahu církve a školství v českých zemích. Byť jsou bezpochyby zajímavé, jejich přínos pro vlastní analýzu není jasně zargumentovaný. A ještě drobná poznámka na závěr – označení budhismu a hinduismu za polyteistická náboženství považuji za poněkud diskutabilní.

Struktura a forma, jazykové zpracování:B

Předkládaná magisterská práce má všechny náležitosti a logickou strukturu. Jazyková a stylistická úroveň je odpovídající magisterské diplomové práci. Daniela Červenková se vyjadřuje jasně a věcně, text je srozumitelný a dobře se čte. Také gramatická úroveň má dobrou kvalitu, jen tu a tam se objevují chyby a překlepy. Více pozornosti by si však zasloužila finální redakce – textu by slušelo zarovnání do bloku a jednotné formátování poznámkového aparátu (v některých částech jsou poznámky odděleny mezerami, jinde ne). Rovněž citační styl není vždy jednotný a nelogické je i číslování podkapitol od 7.7.4 dále (tematické podkapitoly jsou ve stromové struktuře zařazeny pod učebnice pro 9. ročník). Dokumenty jsou „kurikulární“, nikoli „kutikulární“ (objevuje se v textu opakovaně).

Celková navržená známka:A**Datum:** 21. srpna 2023**Podpis oponenta:**